

4. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 672 din 21.07.1999. „Cu privire la trecerea instituțiilor stomatologice la autogestiune“.
5. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 749 din 4.08.1999 „Pentru aprobarea actelor normative despre executarea Legii privind minimul de asistență medicală gratuită, garantat de stat“.
6. Legea Nr. 1585 — XIII din 27.02.1998 „Cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală“.
7. Legea Ocrotirii Sănătății a Republicii Moldova nr. 411 — XIII din 28.03.1995. Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 34 din 22 iunie 1995.
8. Ordinul Ministerului Sănătății al Republicii Moldova nr. 51 din 15.03.2000 „Cu privire la activitatea instituțiilor stomatologice“.
9. Ordinul Ministerului Sănătății al Republicii Moldova nr. 7 din 13.01.1997 „Despre perfecționarea asistenței medicale stomatologice populației din Republica Moldova“.
10. Ordinul Ministerului Sănătății din 22.09.1999 „Cu privire la separarea serviciului stomatologie din componența spitalului județului, municipale și sectorale“.
11. Politica Națională de Sănătate a Republicii Moldova (2007—2021), Chișinău, 2008, 64 p.

INVESTIȚIA ANILOR 60 A SECOLULUI XX ÎN STOMATOLOGIA AUTOHTONĂ CA SERVICIU — RAMURĂ A OCROTIRII SĂNĂTĂȚII, ȘTIINȚĂ, STUDII UNIVERSITARE ȘI POSTUNIVERSITARE

Svetlana SIMINOVICI,
medic șef,
Victor SIMINIUC,
medic șef adjunct,
Mihai ȘESTOVSCI,
șef SEMIAS

**IMSP POLICLINICA
STOMATOLOGICĂ
REPUBLICANĂ**
*(Serviciul Evaluare,
Monitorizare și
Integrare a Asistenței
Stomatologice)*

Rezumat

Din primii ani de activitate Policlinica Stomatologică Republicană a fost bază clinică pentru pregătirea tinerilor specialiști.

Colaboratorii Policlinicii Stomatologice Republicane au un aport deosebit în perfecționarea serviciului, sunt implementate noi metode de profilaxie, tratament, tehnologii și materiale contemporane pentru obturații și confecționarea protezelor dentare.

Colaboratorii Policlinicii Stomatologice Republicane conlucrează cu Asociația Medicilor Stomatologi, cu catedrele de profil stomatologic a Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu“.

Summary

THE INVESTMENT OF THE 60s OF THE XX CENTURY IN AUTOCHTHONIC STOMATOLOGY AS SERVICE — A BRANCH OF HEALTH, SCIENCE AND UNIVERSITY AND POST UNIVERSITY CARE.

From the first years of activity the Republican Stomatological Clinic was the basic clinical training for young specialists.

The Republican Stomatological Clinic collaborators have a great contribution in improving the service, there are developed new methods of prevention, treatment, technology and contemporary materials for obturatings and and manufacturing of dentures.

The Republican Stomatological Clinic collaborators is working with the Association of Stomatologists, with the Stomatological Departments of the Stomatologic field of the Moldova State University of Medicine and Pharmacy „Nicolae Testemitanu“.

Pregătirea cadrelor medicale din populația băștinașă a Republicii Moldova și organizarea asistenței medicale calificate la bazele locale s-a început odată cu fondarea, crearea Institutului de Stat de Medicină din Chișinău (conform ordinului Unional al școlii superioare nr. 427/669 din 31 august 1945 și al Comisariatului Popular al ocrotirii sănătății din URSS, care prevedea transferarea în or. Chișinău a Institutului de Medicină nr. 2 din or. Leningrad, evacuat în Kislovodsk în timpul blocadei și transformarea lui în Institutul de Stat de Medicină din Chișinău cu o singură facultatea de medicină generală).

Printre problemele Ministerului Sănătății, în circuitele de specialitate de atunci, pe parcurs de peste 10 ani figura problema asistenței stomatologice calificate și organizării ei în tânăra republică. Deja activau peste 60 cabinete stomatologice și o secție în cadrul Spitalului Clinic Republican. Această rețea de instituții acordă

asistență stomatologică populației urbane și rurale, dar accesul populației rămâne limitat. Asigurarea populației cu medici stomatologi era 1,1 la 10 mii de locuitori. Resursele umane din acest serviciu au fost alcătuite din 141 medici stomatologi, 219 dentiști și circa 100 tehnici dentari.

Pregătirea stomatologilor se efectua în instituțiile superioare și școlile medicale din Uniunea Sovietică — Moscova, Leningrad (Sankt-Peterburg), Kiev, Irkutsk, Harkov, Odesa. Necompletarea cu cadre stomatologice în Moldova se explica prin lipsa în republică a facultății stomatologie și a școlii de medici dentiști, precum și prin numărul insuficient de absolvenți trimiși în Moldova de către Ministerul Sănătății al Uniunii, care, nici nu se rețineau.

Dezvoltarea fructuoasă a serviciului stomatologic în republică s-a început odată cu crearea facultății stomatologie în anul 1959 și anii 60 ai secolului XX. Facultatea de stomatologie a fost fondată prin ordinul Ministerului Sănătății nr. 122 din 08 iunie 1959 (ministru — dl. A. Discalenco) și aportul rectorului Institutului de Stat de Medicină d-lui Nicolae Testemițanu. Pentru prima dată au fost înmatriculați 50 studenți și încă 15 au fost trimiși pentru a urma studiile în Odesa. Între timp, pe parcursul anilor 1959—1961, are loc formarea corpului profesoral-didactic, bazei tehnico-materiale, catedrelor de profil stomatologic, disciplinelor de bază, pregătirea în institutele de medicină de bază din URSS a unui grup de medici-secundari clinici: în a. 1960 Arsenie Guțan (Leningrad), Sofia Sirbu, Mihail Bușan, Pavel Topolnițchii (Kiev), Vladimir Ocușco (Moscova), apoi studii postuniversitare de secundariat obțin în anii 1961—1963 Ilarion Postolachi (Kiev), 1961—1965 Ana Eni (Kiev), 1963—1964 Alexandra Bujor (Baraniuc) (Odesa), care s-au întors în țară și au stat la baza dezvoltării nu numai a stomatologiei practice, dar și didactice, și științifice. Prin eforturile și energia rectorului Institutului dlui Nicolae Testemițanu, nucleul facultății se suplinește cu specialiști invitați din Uniune pentru predarea disciplinelor stomatologice și cunoașterea posibilităților inepuizabile a stomatologiei — Nicolae Fetisov, profesor universitar, Serghei Mudrâi, candidat în științe medicale, Victorin Melehov (Kiev), se angajează în funcții de asistenți specialiști băștinași Olga Ovcia-ru, conferențiarul Vasilii Titarev, transferați din Spitalul Clinic Republican ș.a.

Investiția eforturilor făuritorilor stomatologiei au-

tohtone a contribuit la promovarea primei promoții de absolvenți băștinași în anul universitar 1963—1964, formarea facultății stomatologiei moldave și școlii științifice în stomatologie, bazei tehnico-materiale și bazelor clinice a facultății menționate, iar pe termen lung — locul 24 în lume după calitatea pregătirii medicilor stomatologi după datele Organizației Mondiale a Sănătății. Investițiile din anii 60 a secolului trecut, în mod categoric, incontestabil, au dovedit justetea căii alese de către conducerea ocrotirii sănătății, rectoratul Institutului de Medicină din Chișinău în frunte cu ilustru Nicolae Testemițanu.

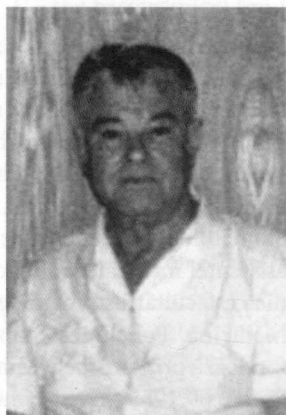
Prin aportul considerabil a făuritorilor stomatologiei autohtone Arsenie Guțan, Sofia Sirbu, Mihail Bușan, Pavel Topolnițchii, Vladimir Ocușco, Ilarion Postolachi, Ana Eni, Alexandra Bujor (Baraniuc) ș.a. s-au făcut schimbări radicale și în sistemul de organizare a asistenței stomatologice din republică. Hotărîrea Sovietului de Miniștri al RSSM nr. 407 din 26.09.1961 „Cu privire la ameliorarea asistenței stomatologice populației republicii“ se îndeplinea, dar măsurile întreprinse erau insuficiente. În tînăra Moldovă, până și în timpul formării stomatologiei ca disciplină medicală, facultății de stomatologie a Institutului de Stat de Medicină, funcțiile organizator — metodice în stomatologie supimentar, mai mult formal. exercita Policlinica Stomatologică Centrală a orașului Chișinău (actualmente IMSP Centrul Stomatologic Municipal). Încă departe de optimal serviciul stomatologic republican activa ca ramură a ocrotirii sănătății, existau multiple probleme anevoiase cu dirijarea asistenței stomatologice, cu bazele clinice a tinerei facultăți de stomatologie. Ca baze clinice se declarau instituțiile stomatologice existente, cărora de către organele de conducere ale ocrotirii sănătății li se atribuia statutul de instituții clinice (Spitalul Clinic Republican, Policlinica aceluiași spital, Policlinica Stomatologică Centrală a orașului Chișinău). Din nou un rol important în ameliorarea serviciului stomatologic și extinderea bazelor clinice a facultății stomatologie îi revine dlui Nicolae Testemițanu, la moment (1963—1968) — ministrul sănătății. Întruchiparea concepției marelui om al neamului moldav dlui Nicolae Testemițanu, în rînd cu fondarea facultății, a fost fondarea Policlinicii Stomatologice Republicane cu funcțiile de diriguitor a asistenței medicale stomatologice din țară și bază clinică a facultății stomatologie a Institutului de Stat de Medicină. Policlinica Stomatologică Republicană se fondează prin ordinele Ministerului Sănătății nr. 14-k din 25.09.1965 „Despre mersul îndeplinirii Hotărîrii Sovietului de Miniștri al RSSM nr. 407 din 26.09.1961 „Cu privire la ameliorarea asistenței stomatologice populației republicii“ și nr.243§3 din 12 octombrie 1966 „Despre organizarea în or. Chișinău a Policlinicii Stomatologice Republicane de I categorie“ pe baza secției de stomatologie a Spitalului Clinic Republican și amplasată pe fostul bloc al Institutului de Oncologie.

Datorită fondării Policlinicii Stomatologice Republicane, facultatea de stomatologie a ISM deja bine formată, a extins aria de pregătire și formare a cadrelor

profesoral — didactice, pregătire a tinerilor specialiști autohtoni, în cadrul Policlinicii sunt organizate catedrele de profil stomatologic terapeutic (șef catedră Sofia Sirbu) și chirurgical (șef catedră dl Arsenie Guțan, conferențiar, doctor în medicină). Un rol făuritor cu contribuție substanțială în organizarea acestui lucru pragmatic au adus renumiții tinerii savanți autohtoni, secundariați clinici a clinicilor de vază ale Rusiei și Ucrainei — Sofia Sirbu, Arsenie Guțan, Ana Eni, Vladimir Ocușco, Mihai Bușan, Pavel Topalnițchi, care de rînd cu Omul Emerit, profesor universitar, doctor habilitat în medicină Nicolai Fetisov, profesorul universitar, doctor habilitat în medicină Serghei Mudrăi, conferențiarul universitar, doctor în medicină Vasile Titarev ș.a. participă activ la organizarea catedrelor de profil, ulterior dezvoltă acest lucru titanic profesorii universitari Ilarion Postolachi, Pavel Godoroja, Gheorghe Nicolau, Dumitru Șcerbatiuc, Valentin Topalo, Alexandra Baraniuc, Valeriu Burlacu, Teodor Popovici, Eugenia Balan ș.a.

În rînd cu fondarea Policlinicii Stomatologice Republicane, în viziunile Ministrului Sănătății dlui Nicolae Testemițanu, conducător, medic șef necesită să fie numit un savant autohton tînăr, generos, setos de carte și muncă. Primul savant care a fost chemat pentru audiență în Ministerul Sănătății a fost dl Arsenie Guțan, medic stomatolog chirurg și savant, care în baza Policlinicii Stomatologice Republicane va pune temelia bazei clinice a catedrei chirurgie oro — maxilo — facială și stomatologie chirurgicală de ambulator în rînd cu organizarea catedrei de stomatologie terapeutică și serviciilor stomatologice ce țin de activitatea unei Policlinici de prima categorie — protetică dentară cu laborator tehnic, anesteziologie, roentghenografie, fizioterapie, profilaxie și stomatologie pediatrică, serviciului organizațional metodic și consiliului medical.

Fondarea Policlinicii Stomatologice Republicane ținea de trecut o cale plină de greutate, lăcașul acestei instituții fiind transferat de la balanța Institutului Oncologic. Pe baza secției stomatologie a Spitalului Clinic Republican au fost transferate 54 funcțiuni titulare — personal medical și auxiliar, s-au acordat suplimentar surse financiare pentru încă 96 funcții bugetare. După o minuțioasă analiză a situației de către ministrul sănătății dl Nicolae Testemițanu, dlui Arsenie Guțan i-a fost permisă, la dorința tînărului savant, setarea de știință în domeniu, care a fost numit în funcție de șef de catedră de chirurgie oro — maxilo — facială a facultății de stomatologie. Dar planurile de reorganizare a instituției medicale de profil spitalicesc (institutului oncologic) în instituție medicală stomatologică de ambulator, de

organizare a secțiilor și serviciilor, cabinetelor stomatologice, rămînînd ale dlui Arsenie Guțan, care nu s-au scimbat considerabil și pînă în prezent. În postul de medic-șef a fost numit doctorul Mihai Bușan, doctor în medicină, medic șef adjunct — Gavril Burduja. La 1 decembrie 1966, datorită unei munci organizatorice eficiente, policlinică a primit primii pacienți în secțiile de terapie și ortopedie, la 12 decembrie a fost deschisă secția chirurgie oro-maxilo-facială cu 30 paturi. Șefi de secții au fost numiți: Claudia Vasețcaia — terapie, Vladimir Tăbîrță — protetică dentară, Gheorghe Cebanache — chirurgie. Inițial în colectiv s-au încadrat medicii S. Barabaș, T. Vertebnaia, M. Vodneva, E. Cuzmenco, L. Ozerianscaia, I. Leșciova, C. Solomaha, A. Grăjdieru, V. Malovata, V. Iaroțcaia, C. Harea, medicii dentiști A. Gaiduc, L. Sandu, V. Dumitraș, O. Semionova, tehnicienii dentari I. Adriușenco, O. Nichitin, L. Șapoșnic, asistenți medicali R. Plămădială, L. Mînăscurtă și alții. Ulterior colectivul s-a completat cu tineri specialiști, absolvenți al Institutului de Medicină din Chișinău, actuală Universitate de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu“ — P. Vrancea, Eleonora Casian, Lubovi Voina, Valentina Mihailov, Dumitru Frunze, Eugenia Crucicevici, Gheorghe Nemerenco, Mihai Cojocar, Mihai Crucicevici, Teodor Popovici, Andrei Onică, Oleg Babaiev și alții.

La 14 decembrie 1966 prin ordinul medicului șef Mihai Bușan a fost creat Consiliul Medical al Policlinicii Stomatologice Republicane, fapt ce a consemnat extinderea ariei de influență în asistența stomatologică din țară. Activitatea fructuoasă a profesorilor de la catedrele amplasate în instituție (N. Fetisov, A. Guțan, V. Melehov, V. Titarev, S. Sirbu, O. Ovcariuc, A. Eni, A. Cușnir) au contribuit la perfecționarea și maturizarea colectivului. Astfel, treptat, datorită conducerii chibzuite și muncii sîrguincioase a specialiștilor s-a consolidat colectivul policlinicii, rezervînduși dreptul de ștab republican al asistenței stomatologice.

În legătură cu organizarea cursurilor de perfecționare a medicilor stomatologi în cadrul Facultății de Perfecționare a Medicilor și cu invitația la această muncă a medicului șef al Policlinicii Stomatologice Republicane dlui Mihai Bușan, în fruntea policlinicii din februarie 1974 și pînă în 2004 se află Gavril Burduja, medic șef adjunct — Aurelia Grăjdieru, menționați prin multiplele Diploame de onoare și mulțumiri din partea Ministerului Sănătății al RM.

Pe parcursul a celor 43 de ani de activitate colectivul în permanență se completa cu specialiști, absolvenți a Facultății de Stomatologie a Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu“.

Toți tinerii specialiști au fost tutelați de specialiști cu experiență și în scurt timp au devenit profesioniști de înaltă calificare, folosind metodele cele mai performante de tratament și îmbogățind tradițiile colectivului în continuare. Mulți din ei își perfecționează studiile în instituțiile de peste hotarele republicii — România, Rusia, Ucraina, Germania, Franța, Italia, Israel ș.a. Majoritatea specialiștilor au fost atestați și li s-a conferit categoriile prima și superioară de calificare, unii devin doctoranzi și colaboratori ai catedrelor Facultății Stomatologie a USMF „Nicolae Testemițanu“, au apărut și scriu teze de doctori în medicină.

Din 2004 medic șef al IMSP Policlinica Stomatologică Republicană a fost numită dna Svetlana Siminovi, manager în domeniu, master în management în sănătate publică, menționată cu multiple diplome și perfecționări în domeniul organizării și economiei ocrotirii să-

nătății publice, iar medic șef adjunct dl Victor Siminiuc, doctorand al catedrei stomatologie terapeutică a USMF „Nicolae Testemițanu“. Medicul șef dna Svetlana Siminovi și medicul șef adjunct dl Victor Siminiuc în condițiile actuale de economie de piață, sunt pionerii instituției în elaborarea, gestionarea, implementarea și evaluarea proiectelor de finanțare, creditare, reclamă, marketing și management, activitate rațională la autogestiune a instituției. Schimbările organizatorice și noile priorități în activitatea instituției o fac mai accesibilă, mai plină de conținut.

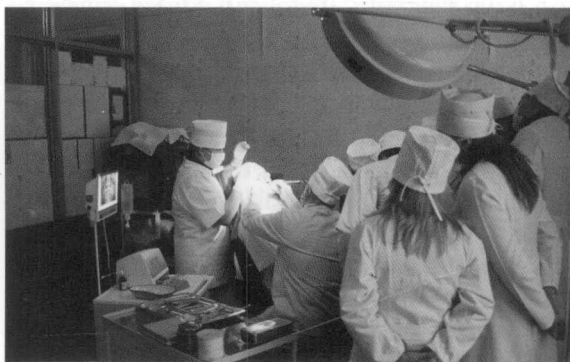
Instituției îi revine un rol important în pregătirea și perfecționarea cadrelor de specialitate. Pe parcursul a mai multor ani ea a constituit baza instructiv-metodică pentru catedrele de stomatologie terapeutică și

chirurgie oro-maxilo-facială, cât și pentru cursul de stomatologie ortopedică a facultății de perfecționare a medicilor a Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu“. Actualmente în cadrul policlinicii activează numai Catedra de Chirurgie

Oro-Maxilo-Facială, șef de catedră — profesorul universitar, doctor habilitat în medicină dl Dumitru Șerbatiuc. Pe parcursul anilor de activitate a policlinicii fructuos combină lucrul curativ cu cel didactic, instructiv — metodic conferențiarul universitar, doctor în medicină dl Teodor Popovici, asistentul universitar Eugenia Balan, din anul 2004 — asistentul universitar Liliana Nastas.

Pe parcursul ultimilor ani din contul mijloacelor disponibile a USMF „Nicolae Testemițanu“ s-a renovat considerabil baza tehnico — materială a lăcașului catedrei, s-au procurat utilaj medical (instalații stomatologice, popinele, etc), iar din contul IMSP Policlinica Stomatologică Republicană s-au efectuat lucrări de reparație capitală contemporană a încăperilor de tratament și studii și de odihnă pentru colaboratorii catedrei. Colaboratorii catedrei de Chirurgie Oro-Maxilo-Facială sunt prezenți la conferințele clinice organizate în instituție, unele petrecute de către ei însuși. La fel, IMSP Policlinica Stomatologică Republicană organi-

zează conferințe medicale cu participarea și a altor catedre (stomatologie ortopedică în frunte cu profesorul universitar dl Ilarion Postolachi, stomatologie terapeutică a facultății de perfecționare a medicilor cu participarea profesorului universitar dlui Valeriu Burlacu ș.a.)

Șeful catedrei Chirurgie Oro-Maxilo-Facială profesorul universitar, doctor habilitat în medicină dl Dumitru Șerbatiuc este membru al Consiliului Administrativ a instituției, mereu este prezent la dările

de seamă anuale a instituției, prezintă un interes de îmbinare, colaborare fructuoasă dintre catedra ce o prezintă li instituției.

În prezent în baza Policlinicii Stomatologice Republicane sunt petrecute și orele practice a rezidenților facultății stomatologie și cursanților catedrei de Chirurgie Oro-Maxilo-Facială și stomatologie ortopedică a Facultății de Perfecționare a Medicilor a Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu“ (șef de catedră — profesor universitar, doctor habilitat în medicină, dl Valentin Topalo), asistenți fiind medicii Victor Siminiuc, Eugen Tabacari, Mihai Șestovschi.

Medicii stomatologi, tehnicienii dentari din republică însușesc în IMSP Policlinica Stomatologică Republicană noi metode de diagnostic și tratament, cât și tehnologiile moderne de confecționare a protezelor dentare la perfecționările organizate la locul de muncă. Un anumit merit la acest capitol din nou aparține bazei clinice a universității, fiind că prin suportul științific a facultății de stomatologie și de perfecționare a medicilor instituția se dezvoltă pe calea intensivă, printre primele în instituție sunt aplicate tehnologiile noi și avansate de tratament stomatologic. Anual zeci de studenți — tehnicieni dentari a Colegiului Național de Medicină și Colegiului de Medicină Bălți fac stagiul practic la instituția menționată, conducători iscusiți fiind tehnicianul dentar superior dl Marcel Lașcu, tehnicienii dentari Vasile Negru, Ilie Ichim, Larisa Briceag, Svetlana Pasecinic, Ion Casian, Serghei Petrașișin, Nicolae Gilcă, Roman Vlas ș.a.

Un rol important în desfășurarea activității policlinicii pe parcursul celor 43 de ani i-a revenit serviciului organizațional-metodic, care de comun acord cu Ministerul Sănătății, dirijează asistența stomatologică prin intermediul medicilor-consultanți și metodiști. Printre cei ce și-au adus aportul în cadrul acestei subdiviziuni sunt medicii C. Harea, T. Barbălat, T. Popovici, M. Crucichevici, O. Babaiev, N. Alandarenco, M. Șestovschi. Din ianuarie 2006 în cadrul Instituției Medico-Sanitare Publice Policlinica Stomatologică Republicană a fost organizat serviciul de monitorizare, evaluare și integrare a asistenței medicale stomatologice, care își desfășoară activitatea în baza strategiilor și politicii Ministerului Sănătății, actelor normative și legislative în vigoare. Șef de serviciu este numit dl Mihai Șestovschi — șeful serviciului organizator metodic a instituției. Serviciul în cauză asigură executarea atribuțiilor cu care a fost investit în conformitate cu cerințele unificate, implimentează strategiile de dezvoltare a serviciului pe termen scurt și de perspectivă, bazate pe perfecționarea continuă a calității serviciilor stomatologice prestate populației. Atribuțiile și cerințele serviciului reprezintă strategiile și politica Ministerului Sănătății în domeniul stomatologiei.

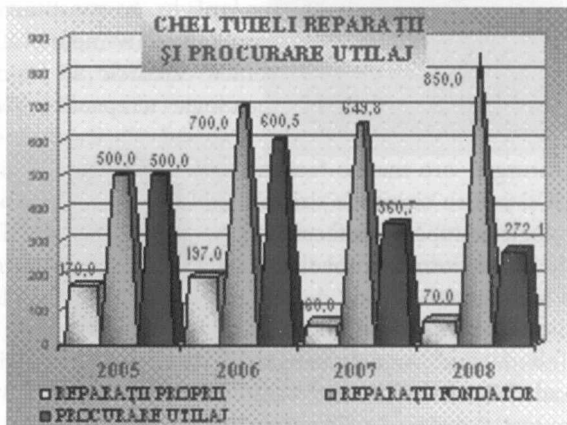

În baza instituției permanent activează comisiile de atestare a medicilor stomatologi și lucrătorilor medicali cu studii medii de profil stomatologic a Ministerului Sănătății al Republicii Moldova. Președinte al Comisiei de atestare a medicilor stomatologi pe parcursul a zeci de ani este profesorul universitar, doctor habilitat în medicină dl Valentin Topală, în activitatea comisiei iau parte specialistul principal a Ministerului Sănătății, Președintele Asociației Medicilor Stomatologi din Republica Moldova, profesorul universitar, doctor habilitat în medicină — dl Ion Lupan, profesorul universitar, doctor habilitat în medicină, decanul facultății stomatologie a Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu“ dl Pavel Godoroja, profesorii universitari, doctori habilitați în medicină dl Gheorghe Nicolau, dl Ilarion Postolachi, dl Dumitru Șcerbatiuc, profesorii universitari dna Sofia Sârbu și dl Valeriu Burlacu, conferențiarilor universitari dna Alexandra Baraniuc, Ana Eni, Valeriu Fală ș.a.

Președinte al Comisiei de atestare a lucrătorilor medicali cu studii medii de profil stomatologic pe parcursul a zeci de ani este directorul Centrului Municipal Chișinău, specialistul principal în stomatologie al mun. Chișinău, doctor în medicină, asistent universitar dl Anatol Pancenco, secretar — Mihai Șestovschi, șeful serviciului de evaluare, monitorizare și integrare a serviciului stomatologic a Instituției Medico-Sanitare Publice Policlinica Stomatologică Republicană, vicepreședinte — dl Victor Siminiuc, medic șef adjunct al instituției, în componența Comisiei menționate se află și asistenta majoră a instituției dna Parascovia Hanganu.

Instituția Medico-Sanitară Publică Policlinica Stomatologică Republicană în ultimii ani devine una din cele mai tinere instituție medicală (circa 70% din angajații instituției au vîrstă pînă la 50 ani, iar 30% din ei — pînă la 30 ani). Colaboratorii Policlinicii Stomatologice Republicane au un aport deosebit în perfecționarea serviciului, sunt implementate noi metode de profilaxie, tratament, tehnologii și materiale contemporane pentru obturații și confecționarea protezelor dentare.

Instituția a renovat mai mult de 70% echipamentul medical cu cel de excelență, toate încăperile cu destinație medicală sunt reparate și amenajate după

cerințele și standardele Consiliului Național de Evaluare și Acreditare în Sănătate. Sunt perfectate serviciile medicale de calitate, crește satisfacția pacienților. Întru realizarea obiectivelor prevăzute de Legea Ocrotirii Sănătății, Legea privind asigurarea sanitaro-epidemiologică a populației, Legea cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală și de alte acte normative din domeniul medicinei și farmaciei, Instituția este supusă controlului permanent sanitaro-epidemiologic de stat și evaluării. În noiembrie a. 2004 instituția cu succes a obținut „Certificatul de Acreditare”, în acest an tindem să fim reacreditați. Prin intermediul Consiliului Național de Evaluare și Acreditare în Sănătate în mod oficial se confirmă și recunoaște, că Policlinica Stomatologică Republicană, personalul acesteia sunt competente să execute activitățile specifice profilului ei stomatologic în conformitate cu standardele europene și actele normative din domeniul medicinei și farmaciei. Acreditarea instituției a oferit un sistem complex de aprecieri din exterior, oferă siguranța populației în legătură cu serviciile stomatologice acreditate printr-un proces cuprinzător, oferă informații despre performanța serviciilor stomatologice în instituție, are ca obiectiv să continue stimularea și motivarea instituției, personalului ei în activitatea lor orientată spre satisfacția pacienților instituției printr-o înaltă calitate a serviciilor prestate.

În strînsă colaborare cu facultatea stomatologie a USMF „Nicolae Testemițanu”, Asociația Stomatologilor din Republica Moldova și alte instituții stomatologice din republică, IMSP Policlinica Stomatologică își extinde aria de influență, participă la elaborarea strategiilor de dezvoltare a asistenței stomatologice în țară, acordarea asistenței stomatologice și profilaxia bolilor stomatologice, elaborarea proiectelor economice ale serviciului ș.a. În anul 1986, după metoda recomandată de experții OMS a fost efectuat un studiu în rândul populației din Republica Moldova, care a stat la baza întocmirii în 1987 a „Programului complex de profilaxie a bolilor cavității bucale și cariei dentare”. Datorită implementării acestui program s-au obținut rezultate bune în profilaxia și asistența stomatologică acordată copiilor. Ponderea copiilor antrenați în profilaxie constituia 65,5%, iar a copiilor asanați din numărul celor ce o necesită a ajuns la nivelul de 86,7%. Treptat a început să se stabilizeze ponderea copiilor ce necesită asanarea cavității bucale din numărul celor examinați.

Criza economico-financiară din țară din anii 90 a afectat considerabil serviciul stomatologic. Sa micșorat volumul asistenței stomatologice acordate populației. Guvernul Republicii Moldova, prin Hotărârea nr. 672 din 21.07.1999 „Cu privire la trecerea instituțiilor stomatologice la autofinanțare” a decis să se debaraseze de problemele acordării serviciilor stomatologice, neluând în considerare faptul că nivelul de trai a 90% din populație este sub limita sărăciei. Majoritatea populației rurale a rămas fără asistență stomatologică. Utilajul stomatologic s-a învechit moral și fizic, se atestă o aprovizionare insuficientă cu instrumente

și materiale stomatologice. Mulți specialiști au abandonat profesia și au plecat la lucru peste hotare sau au trecut în instituțiile stomatologice private. Neefectuarea măsurilor profilactice în ultimi ani a condus la creșterea numărului de patologii complicate și de adresări în cazurile de urgență.

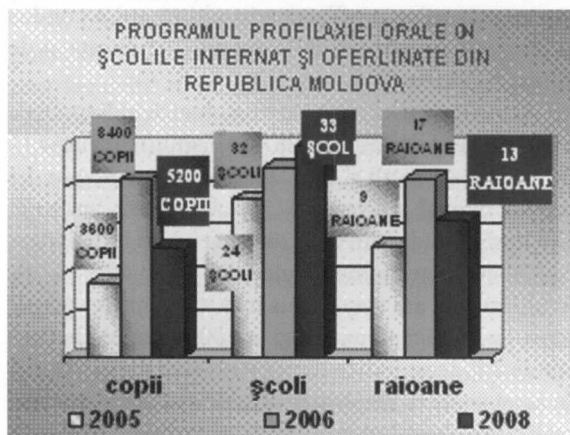
Actualmente asistența stomatologică în Republica Moldova sunt desfășurate 287 de instituții, inclusiv 11 policlinici, 41 secții și 235 cabinete stomatologice. La nivelul raional activează 54,5% din aceste instituții. Din lipsă de cadre din anul 2005 în țară nu funcționează 176 cabinete stomatologice din localitățile rurale, în ultimii trei ani s-au închis încă 45 cabinete. Asigurarea cu medici stomatologi la 10000 populație constituie 2,5, acest indice fiind pe raioane numai de 1,7. În acest context, rezolvarea acestor probleme necesită realizarea obiectivelor și proiectelor guvernamentale precum este „Satul moldovenesc” cu rezolvarea problemelor sociale și de muncă a tinerilor specialiști, de către instituție au fost pregătite și prezentate la diferite nivele — Ministerul Sănătății, Congresele al XIII și XIV a medicilor stomatologi din republică, proiecte de Strategii și ordine (Strategia privind dezvoltarea serviciului stomatologic, proiectul de ordin privind formarea instituțiilor stomatologice raionale cu autogestiune proprie financiară), care pînă ce nu s-au aplicat.

Din lipsa surselor financiare „Programul Național de profilaxie orală la copii”, aprobat prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 1235 din 22.12.1998 nu a putut fi îndeplinit. Lipsa profilaxiei afecțiunilor stomatologice în republică a dus la creșterea medie a morbidității bolilor stomatologice la copii de la 58,7% pînă la 72,6%, iar indicile COE de la 2,1 pînă la 3,7. Conform datelor statistice, ponderea copiilor antrenați în profilaxie a crescut de la 32,2% în 2004 pînă la 36,6% în anul 2005, 39,1 % în a. 2006 41,7% în a. 2007 și pînă la 50,6% în a.2008, se atestă creșterea ponderii copiilor ce necesită asanarea cavității bucale de la 34% pînă la 36,4%, în a. 2007 scăzînd nesuficient pînă la 33,7% și în anul 2008 — pînă la 32,7%. Este insuficientă ponderea copiilor asanați din numărul celor ce o necesită, care constituia în a. 2006 67%, în a. 2007 fiind de 74,3% și 2008 de 71,9%.

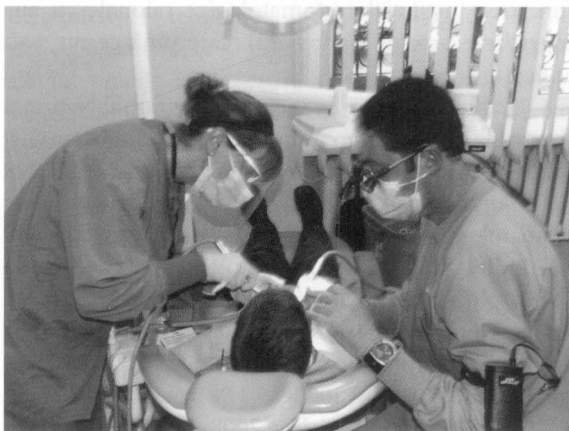
În anul 2006 a fost întocmit un „Program de asigurare a serviciului stomatologic din țară cu utilaj și aparatură stomatologică” deoarece dotarea instituțiilor stomatologice lasă de dorit, utilajul s-a învechit moral și fizic și depășește vîrsta de 30 ani. Conform acestui proiect era preconizat că în trimestrul IV 2006 raioanele pilon (Glodeni, Calareș, Ciadîr Lunga) să fie aprovizionate cu tot utilajul necesar, dar pînă în prezent raioanele nominalizate n-au primit nimic.

IMSP Policlinica Stomatologică Republicană a depus eforturi pentru a găsi surse financiare suplimentare pentru ameliorarea situației din republică. Cu sprijinul Ministerului Sănătății, Universității de Stat de Medicină „Nicolae Testemițanu”, suportul financiar al Biroului de Relații Bilaterale a Comandamentului Forțelor SUA în Europa în anii 2005—2008

este realizat „Programul de profilaxie a maladiilor stomatologice la copii din școlile internat și orfelinatele din Republica Moldova“. În comun cu medicii

rezidenți stomatologi ai USMF „Nicolae Testemițanu“ și medicii stomatologi din teritoriu în an. 2008 a fost efectuată profilaxia la 5200 copii (în anul 2006 — la 8400 copii, în an. 2005 — la 3600 copii) din 33 instituții nominalizate (în anul 2006 — în 32, în 2005 — în 24), inclusiv 11 din mun. Chișinău, 4 din mun. Bălți și 13 raioane ale republicii: Anenii-Noi, Ialoveni, Cahul,

Leova, Drochia, Edineț, Florești, Soroca, Ocnița, Rîșcani și Rezina (în anul 2006 — 17, în an. 2005 — 9).

În an. 2008 IMSP Policlinica Stomatologică Republicană a contribuit la demararea încă a două Proiecte de sănătate orală la copii. În comun acord cu organizația din SUA (medicii și asistenții medicali) „Medical Teams Internațional“ și Societatea Filantropică „Coral Deo“ din Chișinău, Moldova, cu suportul material, financiar și logistic a organizațiilor menționate, în septembrie 2008 instituția a organizat un Program de profilaxie orală și asanarea cavității bucale copiilor din școala auxiliară nr. 7 și școala specială nr. 12 pentru copii hipoacuzi din mun. Chișinău. În instituție cot la cot cu lucrătorii noștri medicali au activat medici din SUA, acordând asistență stomatologică calificată, responsabilitate medicală și contribuție personală copiilor. În total au primit asistență stomatologică profilactică și curativă de calitate 5200 copii.

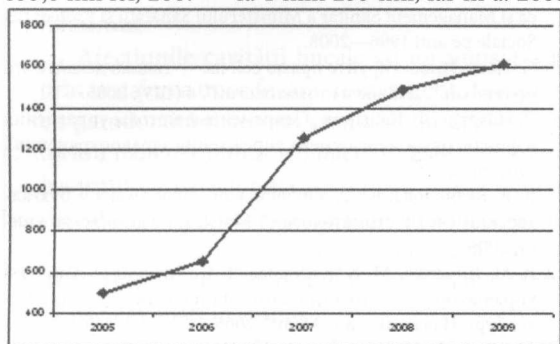
Al doilea proiect demarat în an. 2008 este Proiectul de asanare a copiilor supravegheați de CIDDC („Centrul de informare și documentare a drepturilor copiilor“), care continuă și în anul 2009.

În anul 2009 a demarat și este realizată campania de asistență stomatologică a copiilor din raionul Nisporeni în cadrul realizării Hotărârii Guvernului Republicii Moldova nr. 314 din 22.04.2009 „Cu privire la perspectiva de dezvoltare social-economică a raioanelor Strășeni, Nisporeni și Călărași“. Din nou în echipele stomatologice mobile ca parteneri a campaniei de asistență stomatologică a copiilor din raionul Nisporeni sunt atrași rezidenții facultății stomatologie a USMF „Nicolae Testemițanu“ sub conducerea decanului facultății profesorului universitar dlui Pavel Godoroja, președintele Asociației Stomatologilor din Republica Moldova profesorul universitar dl Ion Lupan, IMSP Policlinica Stomatologică ca diriguitor de campanie atrage ca partener IMSP Centrul Stomatologic Municipal pentru Copii (director dna Tamara Sturza) și Centrul Republican Experimental de Protezare, Ortopedie și Reabilitare (director dl Vasile Ouatu). În campania nominalizată au fost antrenați în profilaxia orală 6761 copii, ce constituie 57,5% din numărul total de copii, au necesitat asanarea cavității bucale 2941 copii (43,5%), din cei examinați au fost asanați 2397 sau 81,5% din cei ce necesită.

În octombrie a.c. cu sprijinul Ministerului Sănătății, Universității de Stat de Medicină „Nicolae Testemițanu“, suportul financiar al Biroului de Relații Bilaterale a Comandamentului Forțelor SUA în Europa, va continua „Programul de profilaxie a maladiilor stomatologice la copii din școlile internat și orfelinatele din Republica Moldova“.

IMSP Policlinica Stomatologică Republicană a avut și are scop cu acțiuni de ghidare a depune efort pentru realizarea deciziilor fundamentale a „Programului Strategic a instituției“ pentru promovarea politicii statului în domeniul sănătății publice. Activitatea IMSP Policlinica Stomatologică Republicană este axată continuu la sporirea accesibilității populației la servicii de sănătate orală de calitate și materiale, medicamente esențiale, un pachet unic de servicii medicale de înaltă calitate și la prețuri accesibile, reieșind din necesitățile reale ale populației și utilizarea rațională a surselor financiare disponibile. Ca rezultat instituția prestează servicii medicale de calitate superioară, care contribuie la creșterea gradului de satisfacție a pacienților, sporirea accesibilității populației la serviciile stomatologice, tratamentul necesar și, implicit, la ameliorarea sănătății publice, extinderea și creșterea profiturilor, creșterea autorității și încrederii societății. Conform priorităților stabilite, IMSP Policlinica Stomatologică Republicană, monitorizează și contribuie la crearea premiselor pentru realizarea asigurărilor obligatorii și facultative de asistență medicală. Reieșind din cele expuse, din a. 2006 multe organizații, instituții au apelat către instituția noastră și au contractat colaborare în prestarea serviciilor, unele fiind reîncheiate an din an (CNAM, televiziunea „EURO-TV“, compania „QBE ASITO“ S. A., firma „MART“, CIDDC ș.a.), circa zece instituții au contractat confecționarea pieselor metalice (turnătorii).

IMSP Policlinica Stomatologică Republicană a contractat serviciile stomatologice în cadrul asigurărilor obligatorii din 1 iulie 2004 în sumă de 200,0 mii lei, în anul 2005 au crescut la 500,0 mii lei, 2006 — la 655,0 mii lei, 2007 — la 1 mln 255 mii, iar în a. 2008

au fost contractate cu CNAM servicii stomatologice în sumă de 1 mln 241,5 mii lei și suplimentar — 250,0 mii lei prin Acord adițional. Pentru a. 2009 sunt contractate cu CNAM servicii stomatologice în sumă de 1 mln 613 mii 950 lei (Fig. 1). În rezultatul evaluării și monitorizării a primelor etape de contractare, activității instituției în condiții noi contractuale, modificării esențiale a statutului și managementului financiar, a crescut responsabilitatea pentru calitatea serviciilor prestate și eficacitatea utilizării mijloacelor disponibile. Întru eficientizarea asistenței stomatologice conform Programului Unic de asigurări obligatorii au continuat măsurile de perfecționare continuă a cadrului managerial al instituției, au continuat realizările altor măsuri de pregătire și de reorientare a mijloacelor financiare în favoarea programelor eficiente de sănătate publică în cadrul implementării asigurărilor obligatorii de asistență medicală, reactualizarea standardelor medicale de tratament stomatologic.

Experiența acumulată pe parcursul anilor 2004 — 2009 demonstrează faptul că implementarea asigurărilor obligatorii a oferit instituției instrumente legale de mobilizare și colectare a surselor financiare necesare instituției, bugetul instituției este utilizat eficient, necătând că business-planul fondurilor asigurărilor obligatorii a instituției constituie în an. 2008 numai circa 21 % (în an. 2007 — 22,4%, în 2006 — circa 15%) din business planul global al instituției. Accentul se pune pe îndeplinirea indicatorilor de performanță, îndeplinirea planului financiar din serviciile acordate contra plată, care reflectă în primul rând calitatea serviciilor și satisfacția necesităților pacienților. Cheltuielile din fondurile asigurărilor obligatorii sunt redede în fig. 2.

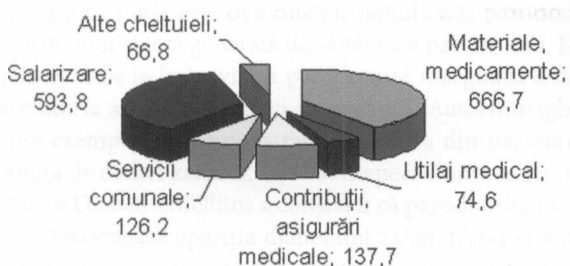
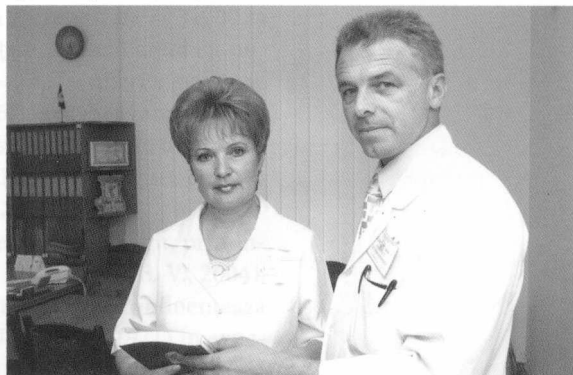

Fig. 1. Cheltuielile din fondurile asigurărilor obligatorii în medicină, mii lei.

Dezvoltarea asistenței stomatologice este legată în mod incontestabil de politica generală a reformei economice, sociale, de promovare a principiilor de bază de reformare a întregului sistem. Promovarea asistenței stomatologice în baza noilor principii ale medicinei preconizează pentru activitatea IMSP Policlinica Stomatologică Republicană în anul 2009 următoarele principii:

1. Asigurarea echității, protejarea grupurilor vulnerabile, accesibilitatea la asistența stomatologică de urgență și profilactică.
2. Accesibilitatea socială a asistenței stomatologice oferite populației și acordarea ei pe baza principiului de solidaritate.
3. Lipsa divergențelor dintre eficacitate economică și medicală.
4. Integrarea intereselor în ameliorarea calității și asigurarea eficacității
5. Fundamentarea sistemului de îngrijiri de sănătate orală, creșterea eficienței asistenței stomatologice prin ameliorarea raportului cost/eficacitate, cost/avantaj sau cost/beneficiu/incurajarea serviciilor eficiente.
6. Realizarea programelor și campaniilor de profilaxie orală și asanare a cavității bucale în grupurile organizate de copii, școli și oferlinate din Republica Moldova.
7. Implementarea monitoring-ului socio-igienic în scopul supravegherii continue a indicatorilor de sănătate orală și depistării devierilor.
8. Evaluarea, monitorizarea și integrarea asistenței stomatologice din Republica Moldova.

IMSP Policlinica Stomatologică Republicană în condiții de autofinanțare și relații contractuale, va precua ca căi de micșorare a cheltuielilor neproductive, de micșorare a cheltuielilor pentru întreținerea instituției, prioritatea să fie acordată tehnologiilor medicale, calității serviciilor prestate, sporirii indicilor calitativi a asistenței stomatologice acordate de specialiștii instituției.

Odată cu schimbarea esențială a statutului instituției, desfășorându-și activitatea pe principiul autofinanțării, de non-profit, a managementul financiar și principiile de gestionare, IMSP Policlinica Stomatologică Republicană rămâne cu viziunea asupra principiilor de suport pentru activitatea de consolidare a sănătății publice prin promovarea unui stil sănătos de viață și accesul echitabil la servicii medicale de cali-

tate. Grijă față de sănătatea populației reprezintă un obiectiv de o importanță primordială în activitatea oricărui stat, deoarece sănătatea constituie valoarea cea mai de preț și caracterizează nivelul dezvoltării și prosperării sociale.

Aceasta este următoarea investiție a fiecărui medic stomatolog și instituții stomatologice, serviciul stomatologic, în viitorul stomatologiei autohtone, în ramura ocrotirii sănătății.

Bibliografie

1. Pavel Godoroja, Arsenie Guțan și coaut. „Facultatea stomatologie la 50 de ani (istorie, prezent și năzuințe), Chișinău, 2009.
2. „Darea de seamă anuală a IMSP Policlinica Stomatologică Republicană către Ministerul Sănătății al Republicii Moldova”, Chișinău, 2009.
3. Victor Siminiuc, Svetlana Siminovi, Sergiu Toma „Problemele actuale a managementului asistenței stomatologice”, Chișinău, „Medicina Stomatologică” vol I, nr. 1, 2006.
4. S. Siminovi, M. Șestovschi, V. Siminiuc „IMSP Policlinica Stomatologică Republicană la 40 de ani”. Medicina stomatologică. Chișinău, 2006.
5. T. Popovici, S. Siminovi, V. Siminiuc, G. Burduja „Crâmpiele din istoria Policlinicii Stomatologice Republicane”. Medicina stomatologică. Chișinău, 2006.
6. G. Burduja, A. Grajdieru, M. Șestovschi „Policlinica Stomatologică Republicană la 30 de ani” Actualități stomatologice. Chișinău, 1996.
7. Constantin Ețco „Management în sistemul de sănătate”, Chișinău, „Epigraf”, 2006.
8. Anuarele statistice a Centrului Științifico-Practic Sănătate Publică și Management Sanitar a Ministerului Sănătății și Protecției Sociale pe anii 1996—2008.
9. G. Hetz „Инвестируйте прямо сейчас — только делайте это правильно”, „Новое в стоматологии”, 4 (125), 2005.
10. Я. Накатис, Ф. Кадыров „Современные методы управления и финансовый менеджмент учреждения здравоохранения”, Москва, 2001.
11. В. В. Кузнецова, Ю. А. Оболонской „Экономика и бухгалтерский учёт в стоматологии”, Москва, Медицинская книга, 2006.
12. В. М. Янченко, М. К. Касумова, Т. Ш. Мчелидзе „Система управления стоматологической организацией”, Санкт Петербург, Издательство „Меди”, 2005.
13. М. Рааб, Ф. Н. Кадыров, А. Ю. Исаков „Технологический менеджмент в области здравоохранения. Стратегия и экономика оснащения ЛПУ”. Москва, 2003.
14. В. В. Степанов „Справочник по организации и экономике стоматологической службы”, Москва, 2002.
15. Тестемидану Н. А. „Пути сближения уровней медицинской помощи населению Молдавской ССР”. Кишинев, „Штиинца”, 1974.